

UPPSALA
UNIVERSITET

Juridiska fakultetsnämnden

Box 256
SE-751 05 Uppsala

REMISSYTTRANDE

1 (3)

2015-11-02

JURFAK 2015/65

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av promemorian Amorteringskrav (Fi2015/4235)

Sammanfattning

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss beretts tillfälle att avge yttrande i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden avstyrker förslaget i sin helhet av följande skäl: (1) Det finns tveksamheter ur konstitutionell synvinkel om det föreligger en rätt att delegera en föreskriftsrätt i enlighet med förslaget eftersom det innehåller både civilrättsliga och offentligrättsliga inslag. (2) Oavsett om det föreligger en delegationsrätt innebär förslaget ingripande åtgärder för enskilda och det lämpar sig därför bäst för lags form. Den föreslagna delegationen innebär också (3) att Finansinspektionen tilldelas onödigt stora och oförutsebara befogenheter att tolka begreppen "sund amorteringskultur" och "alltför hög skuldsättning". Genom att välja lagformen kan förslaget också (4) beredas bättre med tanke på bl.a. de ingripande konsekvenserna för enskilda som det har.

Nedan utvecklar Fakultetsnämnden närmare sina synpunkter på förslaget.

Delegationsrätten enligt RF 8 kap.

Den föreslagna regleringen är både av offentligrättslig och civilrättslig karaktär, jämför 8 kap. 2 § punkterna 1 (civilrättslig) och 2 (offentligrättslig). Den vänder sig å den ena sida till kreditinstitutet som i sin utlåning ska tillämpa ett amorteringskrav gentemot sina bolånetagare och det är Finansinspektionen som ska utöva tillsyn över att amorteringskravet följs och eventuellt meddela sanktioner. Det råder med andra ord ingen tveksamhet om dess offentligrättsliga prägel. Tanken med förslaget är inte att regleringen ska påverka ett bolåneavtal i sig eller att det ska bli ogiltigt eller att endera parten skulle ha rätt att rikta krav på skadestånd mot den andre. Däremot kan den föreslagna regleringen komma att få ekonomiska konsekvenser för enskilda bolånetagare eftersom kreditinstitutet förväntas att tillhandahålla vissa typer av avtal för bolån (jämför s. 12 i förslaget). Därmed är det inte

uteslutet att även punkten 1 i 8 kap. 2 § RF – som utesluter delegation och tillhör det primära obligatoriska lagområdet – är tillämplig här. Den anger att det krävs lags form för att reglera enskildas personliga ställning och deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes och någon delegationsrätt finns inte.

Eftersom förslaget avser även sådana förhållanden som anges i punkten 1 blir slutsatsen enligt Fakultetsnämnden att lagstiftaren ska vara försiktig med att delegera i frågavarande krav på amortering. Detta i synnerhet om det finns alternativa sätt att komma tillrätta med problemet – nämligen att reglera genom lag. Av denna anledning bör denna metod användas i syfte att inte träda de konstitutionella värderingarna som återfinns i 8 kap. RF för när och att bilda ”dålig” konstitutionell praxis för framtiden. Fakultetsnämnden ansluter sig i denna del till Kammarrätten i Jönköpings yttrande.

Lag- eller föreskriftsform

Oavsett hur man resonerar enligt föregående avsnitt, kan förslaget få så pass ingripande ekonomiska konsekvenser för enskilda att det *lämpar* sig bäst för lags form och för beslutsfattande av riksdagen (se Eka m.fl. Regeringsformen, 2012, s. 278 ff). Detta medför bl.a. att det skapas underlag för mer långsiktiga regler som inte kan ändras alltför snabbt och oförutsebart (jämför vad som anförs på s. 12 i förslaget) för enskilda. De anses också bli mer genomtänkta och hålla en högre kvalitet än regler på lägre nivå i laghierarkin. Eka m.fl. skriver (s. 280 aa) att ”(d)et finns alltså starka skäl som talar för att föreskrifter av central betydelse för medborgarna och samhällslivet i övrigt ska kunna meddelas endast av riksdagen.”

Stora och oförutsebara befogenheter för Finansinspektionen

Genom förslaget ges Finansinspektionen stora och vida befogenheter att tolka vaga begrepp som ”sund amorteringskultur” och ”alltför hög skuldsättning” utan inslag av kontroll från riksdagen. Promemorian i sig ger inte mycket vägledning. Visserligen kan riksdagen anförtros att avgöra i vilken utsträckning och hur regeringen och Finansinspektionen ska bemyndigas att meddela föreskrifter (Eka aa s.280). Detta ligger förstås också inom dess kompetens som lagstiftare. I detta fall ter sig dock förslaget som alltför flexibelt och vagt till förfång för rättssäkerhet och förutsebarhet.

Ytterligare beredning

Fakultetsnämnden vill slutligen peka på att ärendet borde beredas ytterligare med tanke på de konsekvenser förslaget har. Ett sådant arbete bör - som Kammarrätten i Jönköping anfört i sitt yttrande - samordnas med den pågående beredningen av Bolåneutredningens betänkande som bl.a.

UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

3 (3)

2015-11-02

JURFAK 2015/65

innehåller förslag på individuellt anpassade amorteringsplaner (SOU 2015:40).

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av professor Karin Åhman. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens dekanus, professor Mattias Dahlberg.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mattias Dahlberg'.

Mattias Dahlberg